

دانشگاه پیام نور
دانشکده ادبیات و علوم انسانی
گروه زبان شناسی و زبانهای خارجی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته آموزش زبان فارسی
عنوان:

بررسی نوع آموزش و سطح سواد خواندن دانش آموزان آسیب دیده شنوایی پایه ابتدایی شهر
شیراز
پژوهشگر:
مهسا کمال پور

استاد راهنما:
دکتر علی اصغر کاکو جویباری

استاد مشاور:
دکتر بلقیس روشن

تیر ۱۳۸۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم به
پدر و مادر عزیزم

قدردانی و تشکر

لازم می دانم مراتب سپاس و تشکر خود را از استاد عزیز و ارجمند جناب آقای دکتر علی اصغر کاکو جویباری که به عنوان استاد راهنما صادقانه و صمیمانه اینجانب را راهنمایی و ارشاد فرمودند اعلام نمایم. همچنین از استاد گرانمایه سرکار خانم دکتر بلقیس روشن به عنوان استاد مشاور نهایت تشکر و سپاسگزاری را دارم.

فهرست مندرجات

صفحه

عنوان

چکیده

فصل اول: کلیات تحقیق

۱	
۲	۱-۱ مقدمه
۳	۲-۱ بیان مسئله
۵	۳-۱ ضرورت و اهمیت پژوهش
۶	۴-۱ اهداف
۶	۵-۱ سوالات پژوهش
۷	۶-۱ فرضیه ها
۷	۷-۱ متغیرهای پژوهش
۸	۸-۱ تعریف نظری متغیر ها
۹	۹-۱ تعریف عملیاتی متغیرها
۱۱	۱۰-۱ استفاده کنندگان از نتیجه پایان نامه
۱۱	۱۱-۱ چه کاربردهایی از انجام این تحقیق متصور است

فصل دوم: مبانی نظری و سوابق پژوهش

۱۲	
۱۳	۱-۲ مقدمه
۱۴	۲-۲ آموزش چیست
۱۶	۱-۲-۲ انواع آموزش
۱۸	۲-۲-۲ آموزش و پرورش تلفیقی یا فراگیر
۲۴	۳-۲-۲ آموزش و پرورش استثنایی
۲۵	۳-۲ آسیب شنوایی
۳۰	۱-۳-۲ تعاریف آسیب شنوایی
۳۲	۲-۳-۲ طبقه بندی آسیب شنوایی
۳۶	۳-۳-۲ فراوانی و انواع آسیب شنوایی

صفحه

عنوان

۳۷	۴-۳-۲ تاثیر کم شنوایی بر گفتار و زبان
۳۷	۴-۲ مهارت‌های زبانی
۳۹	۱-۴-۲ مهارت گوش دادن
۴۲	۲-۴-۲ مهارت صحبت کردن
۴۴	۳-۴-۲ مهارت نوشتن
۴۶	۴-۴-۲ مهارت خواندن
۴۹	۵-۴-۲ پرلز چیست؟
۵۰	۶-۴-۲ اهداف مطالعه پرلز
۵۰	۷-۴-۲ سواد خواندن از دیدگاه پرلز
۵۱	۸-۴-۲ جامعه دانش آموزی مورد سنجش در مطالعه پرلز
۵۱	۹-۴-۲ ابزارهای مطالعه در آزمون پرلز
۵۲	۱۰-۴-۲ نتایج پرلز
۵۳	۵-۲ پیشینه تحقیق
۵۳	۱-۵-۲ پژوهش‌های خارجی
۵۵	۲-۵-۲ پژوهش‌های داخلی
۵۷	فصل سوم: روش پژوهش
۵۸	۱-۳ مقدمه
۵۸	۲-۳ روش تحقیق
۵۹	۳-۳ جامعه آماری
۵۹	۴-۳ نمونه و روش نمونه گیری
۶۰	۵-۳ ابزار گردآوری داده ها
۶۰	۶-۳ نحوه اجرا
۶۱	۷-۳ نحوه نمره گذاری
۶۴	۸-۳ روش‌های آماری تجزیه و تحلیل داده ها

صفحه

عنوان

۶۵

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۶۶

۱-۴ مقدمه

۶۶

۲-۴ آمار توصیفی

۶۹

۳-۴ تجزیه و تحلیل آمار استنباطی

۷۵

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۷۶

۱-۵ مقدمه

۷۶

۲-۵ نتایج

۷۸

۳-۵ بحث

۷۹

۴-۵ محدودیتهای تحقیق

۷۹

۵-۵ پیشنهادهای پژوهشی

۷۹

۶-۵ پیشنهادهای کاربردی

۸۰

منابع و موخذ

چکیده:

هدف این پژوهش بررسی نوع آموزش و سطح سواد خواندن دانش آموزان آسیب دیده شنوایی پایه ابتدایی می باشد.

بدین منظور ۵۷ دانش آموز در گروههای آموزشی متفاوت با تعداد مساوی از مدارس استثنایی و تلفیقی ابتدایی شهر شیراز انتخاب شدند که شامل دانش آموزان با شنوایی طبیعی و دانش آموزان با افت شنوایی مشغول به تحصیل در مدارس تلفیقی و استثنایی بودند. شایان ذکر است که هر گروه مشتمل بر ۱۹ دانش آموز می باشد و هر کدام از این دانش آموزان به طور متناظر از لحاظ هوشی و فرهنگی در کنار یکدیگر قرار گرفته اند. سواد خواندن این دانش آموزان با استفاده از آزمونهای بین المللی پرلز (۲۰۰۱) ارزیابی گردید. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل این آزمونها نشان داد که سواد خواندن یا مهارت خواندن دانش آموزان عادی در بالاترین سطح و پس از آن سواد خواندن دانش آموزان تلفیقی و سپس مهارت خواندن دانش آموزان استثنایی در پایین ترین سطح قرار داشت. در پژوهش حاضر محقق با توجه به موضوع، اهداف و فرضیه های پژوهش، روش کاربردی پس رویدادی را انتخاب کرده و به کار برده است.

واژه های کلیدی:

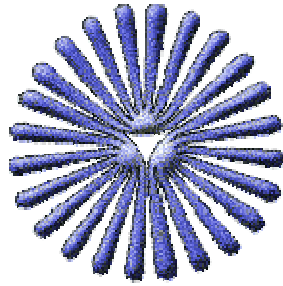
سواد خواندن، آسیب شنوایی، دانش آموز نرمال، آموزش تلفیقی، آموزش استثنایی، آزمون بین المللی پرلز

Abstract:

The purpose of this research is to investigate the kind of education and reading comprehension or literacy of hearing-impaired students of elementary schools. 57 students with equal numbers in different educational groups from exceptional and integrative elementary schools in Shiraz were selected. These students had different range of hearing abilities including normal to hard. It should be considered that each group included 19 students and these students were mentally and culturally at the same level. Their literacy was evaluated using PIRLS (2001) international exams.

The results of these analysis showed that the reading comprehension or literacy of normal hearing students was at the highest level and the integrative students' literacy was at the next stage and exceptional students' reading comprehension or literacy was considered at the lowest level. In this research, according to the subject, purposes and research hypothesis the researcher has selected applied post-circumstance method.

Key words: literacy, hearing-impaired, normal students, exceptional education, integrative education, PIRLS international exams (Progress in International Reading Literacy Study).

Payame Noor University

School of Letters and Humanistics
Department of Linguistics and Foreign Languages

Title:

An investigation of kind of education and literacy level of hearing-impaired elementary school students in Shiraz

Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of M.A
In Teaching Persian Language

By:

Mahsa Kamalpoor

Supervisor:

Ali Asghar Kako Joibary (Ph.D.)

Advisor:

Belghis Rovshan (Ph.D.)

July 2010

فصل اول

کلیات تحقیق

۱- مقدمه

در منشور جهانی حقوق کودک آمده است که همه کودکان علی‌رغم اینکه سالم بوده و از هوش سرشاری برخوردار باشند و یا عقب مانده ذهنی، نابینا، ناشنوا حق دارند بطور یکسان از امکانات یادگیری آموزش و پرورش بهره مند شوند لذا ایجاد زمینه و فراهم آوردن تسهیلات در جهت آموزش آنها به عنوان یک وظیفه برای دولت‌های عضو، از حقوق مسلم اینگونه کودکان تلقی می‌شود (گورایی، ۱۳۸۵). بسیاری از افراد ناشنوا با ذکر این نکته که در گذشته اعتقاد بر این بود که کمک به آنها فایده چندانی ندارد مورد توجه قرار نمی‌گرفتند و امکانات آموزشی در اختیار آنها قرار نمی‌گرفت و در نتیجه در بسیاری از مسائل اجتماعی به خصوص در مدرسه با مشکلات عدیده ای مواجه می‌شدند (لوترمنو همکاران، به نقل از جعفری و ادکی، ۱۳۸۱).

به تدریج با وجود موفقیت روز افزون و چشمگیر در زمینه آموزش و پرورش کودکان استثنایی بویژه کودکان ناشنوا، بروز برخی مشکلات و مسائل از قبیل تشخیص دیر هنگام شنوایی، نا آگاهی والدین از عواقب کم شنوایی، عدم برخورداری مناسب کودکان کم شنوا از خدمات و برنامه های توانبخشی و تاخیر در تکلم، کمبود گنجینه لغات و زبان آموزی که در برگیرنده مهارت‌های زبانی از جمله مهارت خواندن می باشد موجب شدند تا سازمان آموزش و پرورش استثنایی، سازمان بهزیستی به دنبال یک تحول عمده در آموزش و توانبخشی کودکان کم شنوا در آمدند (صمدی فر، ۱۳۸۷).

مهارت در خواندن یکی از مهم ترین نیازهای یادگیری دانش آموزان در زندگی امروز است. توانایی درک مطلب، تفسیر و استنتاج از متون درسی و غیردرسی، دانش آموزان را با افکار و اطلاعات جدیدی آشنا می‌سازد تا راه «بهتر اندیشیدن» و «بهتر زیستن» را بیاموزند. به عبارت دیگر «سواد خواندن» به معنای علمی و جامع آن، وسیله ای است که می‌توان از طریق آن به ذخایر بی‌انتهای تجربه بشری دست یافت. آن گونه که از مبانی و چارچوب نظری «سواد خواندن» برمی‌آید، «خواندن» معطوف به درک مطلب نوشته شده و شناخت ارزش ها، معانی و مفاهیم کلمه ها، عبارتها، مجله ها و دریافت دانستنی ها و معنی و مقصود پیامی است که نویسنده با نشانه ها و رمزهای کلامی نگاشته است (کریمی ، ۱۳۸۴: ۱۵، به نقل از شریفی، ۱۳۸۸).

گوش دادن اولین مهارت زبانی است که فرد در جریان رشد خود فرا می‌گیرد. اصولا باید گفت کودکان با گوش دادن وارد عرصه تعاملات اجتماعی می‌شوند. آنها ابتدا گوش دادن را می‌آموزند، سپس صحبت کردن، خواندن و نوشتن را فرا می‌گیرند (زندى، ۱۳۸۱: ۳۷).

بنابراین می‌توان گوش دادن را یکی از مهارت‌های اصلی و شالوده سایر مهارت‌های زبانی دانست چنانچه این مهارت به هر علت ممکن در اوان شکل‌گیری زبان دچار مشکل گردد و فرد بعنوان آسیب دیده شنوایی تلقی شود، این نقص زیربنایی، لطمات اساسی بر پیکره مهارت‌های زبانی وارد خواهد آورد.

هنگامی که مساله آموزش خواندن و نوشتن مطرح است وجود مشکلات گوش دادن در دانش آموزان بازتاب گسترده ای خواهد داشت. اختلالات شنوایی، دانش آموزان را در امر یادگیری و مشارکت فعال در

فعالیت‌های آموزشی با مشکلات جدی ای رو به رو می سازد. تسلط بر مهارت گوش دادن عبارت است از توانایی درک پیام‌های گفتاری دیگران (زندى، ۱۳۷۸: ۲۱۵).

کودکانی که دچار اختلالات شنیداری هستند معمولاً آنچه گفته می شود می شنوند، اما توانایی درک آنرا ندارند (والاس، ۱۳۷۰: ۱۵۲).

با توجه به اهمیت زبان و مهارت‌های زبانی، پژوهش حاضر به دنبال بررسی ارتباط نوع آموزش و سواد خواندن کودکان آسیب دیده شنوایی دوره ابتدایی شهر شیراز می باشد.

۱-۲ بیان مسئله:

مهارت‌های زبانی را می توان به دو گروه گفتاری (صحبت کردن و گوش کردن) و نوشتاری (خواندن و نوشتن) تقسیم کرد.

به توانایی خواندن و نوشتن، سواد خواندن یا مهارت خواندن می گویند و افرادی که این توانایی را ندارند بی سواد تلقی می شوند. به طور کلی این دو مقوله برای نشان دادن توانایی افراد در ایجاد و تفسیر لغات، مورد بحث قرار می گیرند. از طرفی سواد خواندن می تواند به عنوان توانایی در ایجاد کدهای خاص در نظر گرفته شود.

«گوش دادن پیش نیاز ارتباط کلامی مؤثر است»، «گوش دادن یکی از دشوارترین رفتارهایی است که انسان بدان احتیاج دارد». رانکین، یکی از پژوهشگران پیشگام علم ارتباطات، در مطالعه ای به این نتیجه رسیده است که حدود ۷۰ درصد از زمان بیداری نمونه های آماری او در ارتباطات می گذرد. از این زمان، بخش هایی به گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن می گذرد که نسبت هر یک از آن ها، به درصد، به قرار ذیل است: گوش دادن: ۴۵ درصد؛ سخن گفتن: ۳۲ درصد؛ خواندن: ۱۵ درصد؛ نوشتن: ۱۱ درصد. با توجه به این ارقام می توان دریافت که بخش عمده ای از زمان ارتباطی انسان ها به «گوش دادن» می گذرد. با این وجود، هنوز بسیاری از انسان ها «گوش دادن مؤثر» را یک مهارت نمی دانند، بلکه آن را مساوی با «شنیدن» می پندارند. در حالی که «گوش دادن» عملی ارادی است که نیاز به دقت و توجه دارد، اما «شنیدن» عملی غیرارادی است که به دقت نیاز ندارد.

به نظر نلسون (۱۹۸۴) و سیلیمین (۱۹۸۶) «زبان، اساسی ترین رسانه ای است که از طریق آن، اغلب یادگیرهای اجتماعی و تحصیلی در مدرسه تحقق می یابد». از این رو، مشکلات مربوط به خواندن و یادگیری زبان می تواند زمینه ساز مشکلات جانبی در سایر یادگیری باشد (هالاها و کافمن، ترجمه ماهر، ۱۳۷۱).

گوش دادن و خواندن مهارت‌هایی هستند که اطلاعات لازم را برای استفاده در نظام اعصاب مرکزی فراهم می سازند. سخن گفتن و نوشتن نیز مهارت‌هایی می باشند که مفروضات به دست آمده بر پایه اطلاعات درون داد را از طریق بیان کردن به محیط خارج منتقل می کنند (گورابی، ۱۳۸۱: ۱۵۰).

به نظر روداوگرو(۱۹۸۷) کودکانی که از بدو تولد دچار مشکلات شنوایی شدید هستند تنها با دشواری فوق العاده می توانند سخن گفتن را فرا گیرند. گفتار صحیح و کاربرد زبان به شنیدن گفتار خویش و الگوهای بستگی دارد که برای کودک سخن می گویند. بدون شنیدن، نمی توان گفتار صحیح را تشخیص داد و اشتباهها را تصحیح کرد. نوزادانی که ناشنوا زاده می شوند در ابتدا انواع صداهای متنوعی را که همه نوزادان از خود می سازند تولید می کنند، ولی آواپردازی ایشان به زودی کاهش می یابد به نحوی که قبل از یک سالگی کاملاً متوقف می شود. تولید صدا بدون پسخوراند از بین می رود (نقل از گلاور، برینگ، ترجمه فارسی: ۵۴۲).

بنا براین هریک از این مهارتهای زبانی بصورت زنجیروار بر مهارت بعد از خود تاثیرگذار است. مهارت گوش دادن در واقع بنیادی ترین مهارت زبانی محسوب می گردد، چنانچه این مهارت تحت الشعاع افت شنوایی قرار گیرد و فرد نتواند به درستی کلمات و جملات را بشنود بی شک مهارت صحبت کردن، خواندن و نوشتن وی نیز تحت تاثیر قرار خواهد گرفت.

فرد مبتلا به ضایعه شنوایی نمی تواند از راه شنیدن و گوش دادن زبان خود را توسعه دهد. در نتیجه توانایی وی در توسعه مفاهیم تحت تاثیر چنین نقیصه ای قرار خواهد گرفت. لذا با توجه به کمبود گنجینه و خزانه لغات در این افراد نسبت به همسالان عادی خود نقص آشکاری در زبان شفاهی و نوشتاری محرز می گردد. (به نقل از شریفی ۱۳۸۸).

در اینجا اشاره به کم شنوایی حائز اهمیت می باشد. این نقص شایع ترین مشکل در زمان تولد می باشد و چون نقصی پنهان می باشد، تشخیص زود هنگام آن با دشواری هایی روبه رو است. در نتیجه باید خانواده را آموزش داد تا بتوانند کم شنوایی کودکانشان را تشخیص دهند تا در یادگیری مهارتهای زبانی کودک خللی ایجاد نشود. اشتری(۱۳۷۹) در جریان پژوهشی با عنوان «بررسی میزان تاثیر نوع برنامه های قبل از دبستان بر وضعیت تحصیلی دانش آموزان تلفیقی با آسیب شنوایی» که جامعه مورد مطالعه این تحقیق شامل تمامی دانش آموزان آسیب دیده شنوایی تلفیقی کل کشور بود، و روش نمونه گیری آن به صورت تصادفی طبقه ای و روش جمع آوری اطلاعات بر اساس پرسشنامه نظرسنجی معلمان عادی و رابط و نیز کارنامه نمرات درسی دانش آموزان بوده است، به این نتیجه رسید که سن وقوع کم شنوایی و استفاده پیوسته از سمعک و سایر برنامه ها تا قبل از ۵ سالگی در موفقیت تحصیلی دانش آموزان تاثیر داشته و موجب عملکرد بهتر آنها در سالهای بعدی اشاره شده است(صمدی فر ۱۳۸۷).

شایان ذکر است که در پژوهش حاضر محقق با توجه به موضوع، اهداف و فرضیه های پژوهش، روش کاربردی پس رویدادی را انتخاب کرده و به کار برده است؛ توضیحات بیشتر در فصل سوم خواهد آمد.

۱-۳ ضرورت و اهمیت پژوهش

مهارت در خواندن یکی از مهمترین نیازهای یادگیری دانش آموزان در زندگی امروز است. توانایی درک مطلب، تفسیر و استنتاج از متون درسی و غیردرسی، دانش آموزان را با افکار و اطلاعات جدیدی آشنا می سازد تا راه «بهتر اندیشیدن» و «بهتر زیستن» را بیاموزند. به عبارت دیگر، سواد خواندن به معنای علمی و جامع آن، وسیله ای است که می توان از طریق آن به ذخایر بی انتهای تجربه بشری دست یافت. آن گونه که از مبانی و چارچوب نظری «سواد خواندن» بر می آید، «خواندن» معطوف به درک مطلب نوشته شده و شناخت ارزشها، معانی و مفاهیم کلمه ها، عبارت ها، جمله ها و دریافت دانستنی ها و معنی و مقصود پیامی است که نویسنده با نشانه ها و رمزهای کلامی نگاشته است (کریمی، عبدالعظیم، ۱۳۸۴: ۱۶).

دوران اولیه کودکی در زندگی هر فردی، زمان بسیار حساسی می باشد. برای کودکان دارای آسیب شنوایی، این دوره اهمیتی اساسی دارد زیرا تشخیص دیر هنگام این نقص موانعی جدی برای یادگیری مهارتهای زبانی کودک ایجاد می کند. بنابراین زمینه سازی برای والدین و آموزش به آنها جهت شناسایی کم شنوایی و در همین راستا کمک به برنامه ریزان، کارشناسان و متخصصان آموزش و توان بخشی کودکان کم شنوا، ضرورت می یابد (صمدی فر ۱۳۸۷).

مطالعه بین المللی پیشرفت سواد خواندن پرلز (PIRLS) یک مطالعه تطبیقی در زمینه «سواد خواندن» کودکان است که تحت نظر انجمن بین المللی ارزیابی پیشرفت تحصیلی (آب) انجام گرفته است. سی و پنج کشور شرکت کننده، میزان سواد خواندن را در دانش آموزان دو پایه بالاتر که بیشترین تعداد ۹ ساله ها را در میان خود دارند مورد ارزیابی قرار دادند. این سن در اکثر کشورها پایه چهارم است (در ایران نیز پایه چهارم مورد ارزیابی قرار گرفت) مطالعه پرلز ۲۰۰۱، اطلاعات تطبیقی را درباره سواد خواندن در میان دانش آموزان پایه چهارم ارائه می دهد. همچنین عوامل گوناگونی را که با یادگیری سواد خواندن در دانش آموزان مرتبط است بررسی می کند (کریمی، عبدالعظیم، ۱۳۸۴: ۷).

پژوهش حاضر نیز سعی دارد تا به مطالعه نوع آموزش و کم شنوایی و تاثیر آنها بر سواد خواندن کودکان آسیب دیده شنوایی دوره ابتدایی با کمک از آزمونهای پرلز (۲۰۰۱) به عنوان ابزار پژوهش بپردازد.

۱-۴ اهداف:

- ۱) تعیین نقش افت شنوایی بر سواد خواندن در دانش آموزان آسیب دیده شنوایی در مقایسه با دانش آموزان طبیعی.
- ۲) تعیین نقش افت شنوایی بر عملکرد دانش آموزان آسیب دیده شنوایی در درک متون ادبی در مقایسه با دانش آموزان طبیعی.
- ۳) تعیین نقش افت شنوایی بر عملکرد دانش آموزان آسیب دیده شنوایی در درک متون اطلاعاتی در مقایسه با دانش آموزان طبیعی.
- ۴) بررسی تاثیر نوع آموزش بر سطح سواد خواندن دانش آموزان آسیب دیده شنوایی مشغول به تحصیل در مدارس تلفیقی و استثنایی.
- ۵) بررسی تاثیر نوع آموزش بر درک متون ادبی دانش آموزان آسیب دیده شنوایی مشغول به تحصیل در مدارس تلفیقی و استثنایی.
- ۶) بررسی تاثیر نوع آموزش بر درک متون اطلاعاتی دانش آموزان آسیب دیده شنوایی مشغول به تحصیل در مدارس تلفیقی و استثنایی.

۱-۵ سوالات پژوهش

- ۱) آیا افت شنوایی باعث کاهش سطح سواد خواندن دانش آموزان آسیب دیده شنوایی در مقایسه با دانش آموزان طبیعی می شود؟
- ۲) آیا افت شنوایی باعث کاهش سطح عملکرد دانش آموزان آسیب دیده شنوایی در درک متون ادبی در مقایسه با دانش آموزان طبیعی می شود؟
- ۳) آیا افت شنوایی باعث کاهش سطح عملکرد دانش آموزان آسیب دیده شنوایی در درک متون اطلاعاتی در مقایسه با دانش آموزان طبیعی می شود؟
- ۴) آیا نوع آموزش بر سطح سواد خواندن و پیشرفت خواندن دانش آموزان آسیب دیده شنوایی تاثیر می گذارد؟
- ۵) آیا نوع آموزش بر سطح عملکرد دانش آموزان آسیب دیده شنوایی در درک متون ادبی می گذارد؟
- ۶) آیا نوع آموزش بر سطح عملکرد دانش آموزان آسیب دیده شنوایی در درک متون اطلاعاتی تاثیر می گذارد؟

۱-۶ فرضیه ها

- ۱) افت شنوایی باعث کاهش سطح سواد خواندن دانش آموزان آسیب دیده شنوایی در مقایسه با دانش آموزان طبیعی می شود.
- ۲) افت شنوایی باعث کاهش سطح عملکرد دانش آموزان آسیب دیده شنوایی در درک متون ادبی در مقایسه با دانش آموزان طبیعی می شود.
- ۳) افت شنوایی باعث کاهش سطح عملکرد دانش آموزان آسیب دیده شنوایی در درک متون اطلاعاتی در مقایسه با دانش آموزان طبیعی می شود.
- ۴) نوع آموزش بر سطح سواد خواندن دانش آموزان آسیب دیده شنوایی تاثیر می گذارد.
- ۵) نوع آموزش بر سطح عملکرد دانش آموزان آسیب دیده شنوایی در درک متون ادبی می گذارد.
- ۶) نوع آموزش بر سطح عملکرد دانش آموزان آسیب دیده شنوایی در درک متون اطلاعاتی تاثیر می گذارد.

۱-۷ متغیرهای پژوهش

انواع متغیر:

وابسته، مستقل، کنترل

متغیر وابسته: پیشرفت خواندن یا مهارت خواندن

متغیر مستقل: نوع آموزش و آسیب شنوایی

نکته: با توجه به فرضیه های ۱، ۲ و ۳ آسیب شنوایی به عنوان متغیر مستقل و با توجه به فرضیه ۵، ۴ و ۶ نوع آموزش به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته می شود.

متغیر کنترل: در وهله اول باید هر دو گروه دانش آموزان نرمال و دارای نقص شنوایی از لحاظ هوشی دچار عقب ماندگی ذهنی نباشند چرا که کودکان عقب مانده ذهنی تحت آزمون قرار نمی گیرند. همچنین محیط فرهنگی - آموزشی هر دو گروه باید یکسان باشد، لذا هوش و محیط فرهنگی آموزشی متغیر کنترل این تحقیق می باشند.

۱-۸ تعریف نظری متغیرها:

سواد خواندن یا مهارت در خواندن

سواد خواندن به معنای علمی و جامع آن، وسیله‌ای است که می‌توان از طریق آن به ذخایر بی‌انتهای تجربه بشری دست یافت. آن گونه که از مبانی و چارچوب نظری سواد خواندن برمی‌آید، خواندن معطوف به درک مطلب نوشته شده و شناخت ارزش‌ها، معانی و مفاهیم کلمه‌ها، عبارت‌ها، جمله‌ها و دریافت دانستنی‌ها و معنی و مقصود پیامی است که نویسندگان با نشانه‌ها و رمزهای کلامی نگاشته است. تعریف کلی آموزش:

آموزش فرایندی است که در آن به طور نظام مند^۱ به سوالات پاسخ داده می‌شود. در این مقوله هدف کاهش نادانسته‌های فراگیر است. به دیگر سخن، محور آموزش رفع جهل موضوعی فراگیر و ایجاد ذهنیت علمی است. آموزش در طرازهای عام، خاص و اخص صورت می‌گیرد که با گذراندن هر یک از این طرازها، جهل موضوعی فراگیر مرتفع شده و یک متخصص تربیت می‌شود.

در این جا به آموزش و پرورش فراگیر- تلفیقی و آموزش و پرورش استثنایی اشاره می‌کنیم:

آموزش و پرورش فراگیر^۲

واژه فراگیر در معنی عبارت است از "پذیرفتن یا در نظر گرفتن کسی به عنوان عضو و یا در بر گرفتن است." آموزش و پرورش فراگیر بر این عقیده استوار است که مردم در جوامع فراگیر کار می‌کنند به این معنی که آنها در جوامعی متشکل از نژادها، مذاهب، آرمان‌ها، آرزوها ناتوانی‌ها و توانایی‌های مختلف زندگی می‌کنند. بنابراین کودکان بایستی در محیط‌هایی مشابه با آنچه در آینده در آن زندگی خواهند کرد آموزش ببینند و به بزرگسالی برسند (گروه احیا ۱۹۹۹ اکتبر). بر همین اساس کودکانی که دارای ناتوانی هستند نیز نیاز به داشتن تجربه لذت بخش از زندگی در شرایطی را دارند که باعث تضمین عزت نفس، وقار و خود اتکایی آنها شده و شرکت فعال آنها را در جامعه تسهیل می‌کند (حقوق کودک ۱۹۹۰ ژانویه). آموزش و پرورش تلفیقی:

در این شیوه دانش آموزان استثنایی در مدارس (همراه با دانش آموزان عادی) و با همکاری معلمان رابط که از سوی این مدیریت تعیین می‌گردند به تحصیل می‌پردازند. دانش آموز ((روش تلفیقی)) به فردی اطلاق می‌شود که علی‌رغم محدودیت‌های جسمی و حسی از هوشبهر عادی یا بالاتر برخوردار بوده و با استفاده از وسایل کمک توانبخشی و معلم رابط قادر است در مدارس عادی به تحصیل بپردازد. تشخیص میزان ساعت درسی لازم برای هر دانش آموز با توجه به نیاز او به عهده مدیریت آموزش و پرورش استثنایی است.

^۱ -systematic

^۲ :- inclusive education

آموزش و پرورش استثنایی:

کلمه استثنایی واژه ای جامع و کلی است که به معنای دقیق کلمه شامل همه انسانها می شود زیرا خلقت انسان از دیدگاه الهی، فلسفی ویژه و استثنایی است. اما از نظر آموزشی، امروزه واژه استثنایی به کودکانی اطلاق می شود که در جهات مختلف ذهنی، جسمی، عاطفی و اجتماعی تفاوت قابل ملاحظه ای با دیگر کودکان همسال خود دارند به نحوی که به لحاظ همین تفاوت‌های محسوس قادر نیستند از برنامه های درسی عادی که اصولاً بر پایه ویژگیها و تواناییهای مشترک اکثر کودکان در سنین مختلف تنظیم شده است، به طور بایسته و شایسته بهره مند شود. بنابراین تعریف واژه کودکان استثنایی، کودکان تیزهوش، عقب ماندگی ذهنی، نابینا، ناشنوا، ناسازگار، معلولین جسمی - حرکتی و ناتوان در یادگیری خاص و نظایر آن را شامل می شود.

آسیب شنوایی

ناشنواکسی است که به سبب فقدان یا نقص شنوایی نتواند از طریق گفتار با دیگر افراد جامعه ارتباط برقرار کند و شنوایی او برای گذراندن زندگی عادی از طریق حس شنوایی موثر نباشد و به سبب کمبود یا فقدان شنوایی قادر به فراگیری زبان محیط از طریق شنوایی نباشد.

از نظر نظام آموزشی ناشنوا کسی است که نتواند از برنامه و کلاس های درسی عادی بهره گیرد و نیاز به تعلیم با روش خاص داشته باشد.

ناشنوا به فردی اطلاق می گردد که مقدار باقیمانده شنوایی او برای فراگیری زبان از طریق شنوایی، استمرار تکلم طبیعی و فراگیری مطالب از راه گوش کافی نباشد. لذا برای یادگیری، نیاز به روش های خاص و برنامه ریزی ویژه داشته باشد.

۱-۹ تعریف عملیاتی متغیرها:

سواد خواندن یا مهارت در خواندن:

خواندن فعالیتی است که در آن نمادها، علامت ها و حروف به کلمه‌ها و جملاتی با معنای مشخص تبدیل می شوند. هدف نهایی از کسب توانایی خواندن، رسیدن به مرحله‌ای است که فرد بتواند نوشته‌ای را بخواند، آن را نقد و بررسی کند و در نهایت به نیازی از نیازهای خود پاسخ گوید.

در این پژوهش سعی بر آن است تا به منظور ارزیابی سطح سواد خواندن کودکان آسیب دیده شنوایی و نرمال از دو نوع آزمون با نامهای موشهای وارونه (ادبی) و مسیر رودخانه (اطلاعاتی) که بر گرفته از آزمونهای پرلز می باشند استفاده شود.

متون ادبی: خواننده را درگیر حوادث تخیلی، موقعیت ها، فعالیتها، پیامدها و شخصیت ها می کند و فرد تجربه شخصی خودش، احساسات، ارزیابی زبانی و دانش را در اشکال مختلف ادبی وارد متن می کند (کریمی، ۱۳۸۷: ۶۳).

متون اطلاعاتی: فرد در خواندن متون اطلاعاتی با دنیای تخیل سروکار ندارد و با جنبه هایی از دنیای واقعی ارتباط دارد. فرد از طریق این متون می تواند اطلاعاتی درباره چگونگی عملکرد هرچیز و چرایی آن بدست آورد (کریمی، ۱۳۸۷: ۶۴).

در تحقیق حاضر با عنوان " بررسی ارتباط نوع آموزش و سواد خواندن دانش آموزان آسیب دیده شنوایی دوره ابتدایی" به بررسی نوع آموزش و سطح خواندن با طرح این سوال پرداخته می شود:
آیا بین نوع آموزش و سواد خواندن دانش آموزان آسیب دیده شنوایی ارتباط وجود دارد یا خیر؟

آموزش و پرورش استثنایی، آموزش و پرورش تلفیقی - فراگیر، آموزش و پرورش عادی:

در این تحقیق دانش آموزانی که به دلیل نقص شنوایی در مدارس ویژه دانش آموزان کم شنوا، به تحصیل می پردازند مشمول آموزش و پرورش استثنایی و آنهایی که علی رغم کم شنوایی در مدارس عادی به تحصیل مبادرت می کنند در حیطه آموزش و پرورش فراگیر یا تلفیقی و دانش آموزانی که دارای شنوایی طبیعی هستند مشمول آموزش و پرورش عادی می باشند.

آسیب شنوایی:

محدوده افت شنوایی از طریق مراجعه به پرونده توان بخشی شنوایی دانش آموزان و مشاهده برگه ادیوگرام دانش آموزان مورد نظر قابل بررسی است. با توجه به برگه ادیومتری، دانش آموزان براساس افت شنوایی که دارا می باشند در دو گروه نقص شنوایی متوسط و شدید طبقه بندی می گردند. افت شنوایی ۴۱ - ۵۵ دسی بل به نام متوسط و افت شنوایی ۷۰ - ۵۶ دسی بل به نام متوسط رو به شدید در این پژوهش در گروه نقص شنوایی متوسط قرار می گیرند. همچنین افت شنوایی ۹۰ - ۷۱ دسی بل به نام شدید و افت شنوایی \uparrow ۹۰ دسی بل به نام عمیق در این پژوهش در گروه نقص شنوایی شدید قرار می گیرند(به نقل از شریفی ۱۳۸۸).

۱۰ تا ۲۰ Db: رفتار سمعی وی عادی و قادر به تحصیل در مدارس عادی می باشد.

۲۵ تا ۳۰ Db (سنگین گوش): درک صداهای آهسته دشوار، تحول زبانی آهسته، با پرورش مهارت های زبانی قادر به تحصیل در مدرسه عادی

۳۵ تا ۵۵ Db (سنگین گوش تا نیمه شنوا): نقص در تلفظ، تحول گفتار و زبان آهسته، با آموزش های گفتاری کوتاه مدت قادر به ادامه تحصیل در مدرسه عادی.

۵۵ تا ۷۰ Db (نقص شنوایی متوسط): درک صداهای طبیعی دشوار - عدم درک صداهای هم خوان گنجینه لغات ناقص

تحصیل از آمادگی تا پایه اول و دوم در مدرسه ویژه.